

toch niet harder, ook niet in 't geval, dat 't meerdere voedsel in overvloed voorhanden is.

Tulpen en crocussen poot men iets dieper en voor de andere, minder algemeene, bol-, knol- en wortelgewassen geeft de catalogi de noodige wenken wel.

Over 't aantal bollen in één' pot zij dit opgemerkt: 1 hyacint, 3 tulpen, 5 of 6 crocussen in één' pot.

Duc van Tholl-tulpen maken meer effect met vieren of vijven in één' pot.

Ook lette men er op, *dezelfde* kleuren in *denzelfden* pot te zetten, omdat alle kleuren op verschillende tijden bloeien. Zet men witte, gele en roode tulpen bijeen, dan bloeien ze op 3 verschillende tijden. Plant men daarentegen 3 witte of 3 roode bij elkaar, dan smaakt men niet zelden of bijna altijd 't genoeg, ze gelijktijdig in bloei te zien.

Na de bollengeplant te hebben, gaat men de potten „ingraven”.

Men graaft op een verloren hoekje van den tuin een gat ter diepte van 2 bloempotten. Daar zet men zijne potjes netjes in. De uitgegraven grond wordt op en tusschen de potten geworpen en deze zijn ingegraven. Daar blijven ze rusten tot half of einde December. Waarvoor dat ingraven dient?

Beneden in „hun graf” zijn de bollen geheel en al van alle daglicht verstoken, zoodat de groene deelen, (de bladeren) zich daar niet kunnen ontwikkelen. Er zit echter volop „werking” in de bollen, nog verhoogd door de hoogere temperatuur in de potten en onder de aarde. Daarom beginnen de wortels zich spoedig te ontwikkelen. Brengt men nu de potten in de kamer, (denk er aan, ze niet potseling van de koude in de kamer te plaatsen, maar ze eerst op eene koelere plaats langzaam te gewinnen) dan beginnen de bladeren en spoedig ook de bloemknoppen zich te ontwikkelen. Deze zullen nu forscher zijn, dan, wanneer de potten niet ingegraven waren geweest, omdat de reeds ontwikkelde wortels meehelpen tot aanvoer van voedsel, dat zij volop trekken uit den grond, zoodat 't reservevoedsel van den bol of knol niet uitsluitend behoefte te dienen. Door 't ingraven voorkomt men 't veel voorkomend gebrek, dat de tulpen en hyacinten „spillig” lang en mager opgroeien. Om dit te voorkomen, zorge men ook, de planten te gewinnen aan eene *geregelde*, niet te *hooge* temperatuur.

Vulkachels zijn zeer doelmatig, omdat zij 's nachts ook voor de noodige warmte zorgen. Verder zij men crop bedacht, dat *veel licht* eene eerste vereischte is en dat men de planten steeds zoover mogelijk van de kachel zelf verwijderd houde.

't Gebeurde mij voor een paar jaar, dat in sommige potten wormen of „pieren”, zooals de jongens ze noemen, waren gekropen. Die beestjes hadden van 't verblijf der potten onder den grond gebruik gemaakt, om zich in de potjes te huisvesten. Eerst had ik 't niet gemerkt, doch bij een paar hyacinten zag ik elken morgen hoopjes opgewoelden, gedraaiden grond liggen en ik bespeurde tevens, dat juist die planten 't *harst groeiden* en de meest forsche waren.

De verklaring daarvan is, dunkt mij, niet ver te zoeken. Zooals men weet, laten deze diertjes de grondlaag waarin zij leven, hun lichaam passeeren, d. w. z. zij eten den grond doodgewoon op, trekken eruit, wat hun tot voedsel dient, en verwijderen hem dan weer aan 't achterlijf. 't Behoefte geen betoog, dat deze bewerking den grond los maakt. Geen wonder dus, dat de planten, die in bevoorrechte potjes stonden, forscher waren dan de andere. Of nu die wormen bij planten met fijne wortels aan deze geene schade zouden doen, laat ik buiten bespreking; aan de dikke, vleezige wortels van hyacinten en tulpen doen zij

dit zeker niet. Ik beproefde dus, wormen te vangen, om ze ook in de andere potjes hun' gezegenden werkring te openen, maar 't bleek mij alras, dat ze van dien dwang een grooten afkeer hadden en er heel eenvoudig weer uitkropen. Mijn kolonisatie mislukte dus.

Met den wensch, dat velen opgewekt mogen worden, op de aangegeven wijze de kweeking van enkele bolgewassen te beproeven, neem ik afscheid van mijne lezers, Zij zullen, daarvan geef ik hun de verzekering, na genomen proef plezier krijgen in flora's kinderen, maar vooral in 't „opvoeden” dezer kleinen; en dat is toch de beste studie.

Noordwijk.

C. VERWEY.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Amsterdamsche Entomologische Club.

Op Zaterdag 20 Juni 1903 hield de „A. E. C.” hare 27ste bijeenkomst, onder voorzitterschap van Dr. J. Th. Oudemans, des avonds te 8 uur, in „Zeemanshoop”. Aanwezig 11 leden. De heeren Heimans, Jaspers en Van Waterschoot van der Gracht zijn met kennisgeving afwezig.

De heer de Meijere vertoont harscocons van *Diplosis pini* de G., eene Cecidomyide, te Hilversum op de naalden, soms op de takjes van groven den aangetroffen. Voorts deelt hij mede, dat hij *Exorista grandis* Zett. (*Tachininae*) verkreeg uit de vroeger door den heer Snijder ter tafel gebrachte exemplaren van *Saturnia pavonia* L., zie L. N. VIII, p. 100. Dezelfde sluipvlieg infecteerde ook de rupsen der exotische *Attacus cynthia*, te Arnhem door Dr. van Rossum in vrijheid gekweekt. — Vervolgens doet dezelfde spreker eenige mededeelingen over de ontwikkeling van *Hexatoma pellucens* Fabr. (*Tabanidae*), waarvan hij te Hilversum de larven in tuingrond aantrof. — Eindelijk vermeldt hij de vangst der zeldzame *Pedicia rivosa* L. (*Tipulidae*) op de excursie der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, in Juni te Vlodorp bij Roermond gehouden.

De heer Polak doet mededeelingen over Phasmiden en demonstreert, hoe hem levende exemplaren, die in uitstekende conditie overkwamen, werden toegezonden. — Verder vermeldt hij, dat de poppen van *Saturnia pavonia* L. zich door warmte niet zooals zoo vele andere soorten, lieten drijven tot vroegtijdige ontwikkeling. Zij werden integendeel verlaat en verschenen ten deele zelfs eerst in Juni. — Voorts vertoont dezelfde spreker zeer fraai geprepareerde rupsen van *Cosmotriche potatoria* L., *Lasiocampa quercus* L., en *Lasiocampa trifolii* Esp., van verschillende vindplaatsen afkomstig en in aansluiting daarmede doorgaand verschillend gekleurd, wat hij gedurende verscheidene jaren aan een groot materiaal controleerde. De *C. potatoria*-rupsen zijn rondom Amsterdam veel lichter van kleur en, vooral in de jeugd, met meer geel geteekend, dan rupsen uit het zuiden en oosten van ons land. *L. quercus*-rupsen van de Drentsche heide zijn meer roodbruin, die uit het Gooi meer grijsbruin; bij de Drentsche vlinders (Schoonoord) is het wijfje geregeld bruinachtig, terwijl het mannetje steeds de gele vlek aan den voorvleugelwortel bezit. *L. trifolii*-rupsen uit de duinen zijn meer grijsachtig wit behaard dan die uit verschillende andere streken; dat de vlinders uit de duinen een met lichtere schubben doorsprenkeld ras vormen, is bekend genoeg. — Dan laat spreker een volledig beschubd voorwerp van *Hemaris scabiosae* Z. (*Sphingidae*) zien, dat dus nog in 't geheel niet gevlogen had, daar hierbij dadelijk een groot gedeelte der schubben loslaten. — Vervolgens eene *Cossus*-pop met rupsenkop, eene pop van *Thecla ilicis* Esp., cocons van *Hylophila bicolorana* Fuessl. en eindelijk jonge rupsen van *Dasychira fascelina* L., aangetast door eene sluipwesp, welke haar cocon onder tegen de rups aan vastspint.

Wat dit laatste dier betreft, merkt de heer Oudemans op, dat hij eenige jaren geleden dergelijke cocons op de zelfde wijze bevestigd aan dezelfde rupsensoort, uit Wageningen ontving. Daaruit ontwikkelden zich de sluipwespen

die door Dr. Schmiedeknecht gedetermineerd werden als *Anilasta pectinata* Th.

De heer Leefmans laat rondgaan een voorwerp van *Atemeles emarginatus* Grav., een zeldzamen mierengast, te Bussum gevonden.

De heer Snijder verhaalt zijne ondervinding wat betreft proefnemingen met het aanbieden van verschillende voedselsoorten aan de rupsen van *Lasiocampa trifolii* Esp. Dat deze soort, wat haar voedsel betreft, niet kieskeurig is, blijkt wel daaruit, dat zij zich gemakkelijk liet grootbrengen met: drie soorten wilg, berg, eik, brem, wingerd, gras, spiraea en twee soorten klaver. Daarentegen weigerden zij peer, appel en klimop. — Ook vertoont de heer Snijder rupsjes van *Nola cucullatella* L., die niet zeldzaam is op Meidoorn.

De heer Boon ving eene werkster van *Bombus hypnorum* L. op 23 April 1903. Dit is buitengewoon vroeg. — Vervolgens verhaalt hij zijne ondervinding, hoe mieren, die bladluizen hadden, de larven van *Coccinella septempunctata* L. verwoed aanvielen, toen die er bij gebracht werden. — Dan spreekt hij over eene wants op berk, die hare eieren bewaakte; de eerstuitgekomen larfjes zogen de overige eieren ledig. Hetzelfde werd ook door den voorzitter waargenomen en is een moeilijk verklaarbaar verschijnsel. — Verder over sluipvliegen met *Taeniocampa miniosa* F., die getoond worden, evenals zeer fraaie, volwassen rupsen van *Orygia gonostigma* F. van Hilversum en de bekleede en onbekte eiercocons van *Agroeca brunnea* Blw.

De heer te Winkel toont een Noctuiden-rups, die de aanwezigheid van *Hadena monoglypha* Hufn. houden. — Dan exemplaren van *Cucullia scrophulariae* Capieux, uit het Geuldal. — Vervolgens vraagt hij de aandacht voor het feit, dat onder de eieren van *Dicranura vinula* L. behalve de gewone bruine, ook rose exemplaren voorkomen. De voorzitter heeft hetzelfde verschijnsel ook opgemerkt, doch er tot nog toe geene verklaring voor gevonden. — Eindelijk toont spreken rupsen van *Biston hirtaria* Cl.

De heer Oudemans bespreekt het prepareren van kleinere Hymenoptera, door middel van stalen of zilveren stiften op merg, liefst Artemisia-merg. — Vervolgens laat hij een cocon zien van *Saturnia pavonia* L. met de daaruit te voorschijn gekomen zeer talrijke sluipwespen. — Eindelijk volwassen en bijzonder groote rupsen van *Dendrolimus pini* L.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 30 Juni 1903 in de Diergaard.

Nadat bij afwezigheid van den heer Haverhorst de heer van Roon de vergadering om 8 uur geopend heeft, geeft hij het woord aan den heer Schuijt, die eenige interessante mededeelingen doet aangaande waarnemingen, gedaan gedurende zijn reis rondom de Middellandsche Zee en zijn verblijf in de provincie Oran (Algiers).

Verder laat hij rondgaan twee legsels eieren van Eumenes decolor, een roofsprinkhaan, na-verwant aan de bekende Mantis religiosa. Enkele eieren waren pas uit en de jonge diertjes nog in leven.

Eveneens vertoont hij een huid van een torenvalk, geschoten bij El-Bordz (Oran), welke door Dr. Büttikofer herkend werd als van *Tinnunculus cenchris*; een huid van een woestijnrat en twee huiden van een vleermuis. *Rhinolophus ferrum equinum*, welke soort bij duizendtallen aanwezig was in de grotten van El-Bordz. Op deze vleermuis heeft spr. twee soorten van parasieten gevonden, een van de orde der Acari en een van die der Diptera (z.g. luisvliegen) welke beide ter tafel gebracht werden.

De heer A. J. Zöllner laat zien: 1°. Eenige ex. van *Platycerus caraboides* L.: a. violet; b. staalblauw; c. groen (var. *viridis*, D. T.); d. groen met roode pooten (var. *rufipes* Herbst). 2°. Een in Z.-Limburg gevangen ex. van de *vroedmeesterpad* (*Alytes obstetricans*), een in 1893 door Dr. J. Th. Oudemans in ons land ontdekte soort, merkwaardig, doordat het mannetje door drukken en schokken het wijfje noodzaakt de eieren af te zetten, daarna de eiersnoer om het lichaam windt, meedraagt totdat ze een vrij ver ontwikkelingsstadium bereikt hebben en ze eerst dan in het water brengt, waar de larven het omhulsel verlaten en zich verder op de gewone wijze ontwikkelen.

De heer Lindemans vertoont een tweetal wantsen, gevangen op de laatste excursie te Lisse, n.l. *Pachymerus pini* L. en *Gastrodes ferrugineus* L.; vooral de laatste soort

is merkwaardig door het zeer breede en platte lichaam, dat het hier in staat stelt, zijn winterkwartier tusschen de schubben der sparrekegels te houden.

Daarna laat spr. rondgaan een volwassen rups van *Cossus Cossus* L., door een zwam (vermoedelijk *Botrytis Bassiana* Bals) gedood en in een mummie veranderd (gevonden in een wieg); benevens eenige zeldzame Lepidoptera, n.l.: *Abraxas adustata* Schiff; *Lobophora halterata* Hfn ♂ en *Phragmataecia castaneae* Hb., alle in Zuid-Holland gevangen.

De heer Wilke vertoont eenige fraaie orchideeën, merkwaardig door de bestuiving en eenige merkwaardige ex. van *Silene Armeria* L., benevens bloemen van de Melati.

De heer J. G. Zöllner deelt een aantal rupsen uit van *Cucullia Verbasci* L., waarvan hij een 60-tal ex. heeft gevangen te Houthem (Z.-L.).

De heer Wachter leest een beknopt verslag van de excursie, gehouden 21 Mei jl. naar het Reigersbosch en het bosch te Lisse, welke excursie, dank zij de voortreffelijke leiding van Dr. Büttikofer, uitstekend geslaagd mag heeten, en spreekt vervolgens eenige oogenblikken over de *Eriophora* uit ons land en het aangrenzend gebied, waarbij hij doet circuleeren: *E. alpinum* L., *E. vaginatum* L., *E. Scheuchzeri* Hoppe, *E. latifolium* Hoppe, *E. polystachyum* Smith en *E. gracile* Koch.

Vergadering 28 Juli 1903 in de Diergaard.

Nadat de vergadering om 8 uur door den voorzitter, den heer Haverhorst is geopend, laat de heer Lindemans rondgaan 2 ex. van *Larentia albicollata* L., 28 Juni 1903 te Staalduin gevangen; voor Zuid-Holland een zeer zeldzame vangst, en verder eveneens 2 ex. van *Odonestis pruni* L., gekweekt uit de eieren van een inlandsch wijfje, gevangen te Vorden (G.).

De heer Jansen doet eenige mededeelingen over het geslacht *Capsella* Méd.

De in Europa zeer algemeene *Capsella Bursa pastoris* Much is een der veranderlijkste planten wat betreft den bladvorm. Achtereenvolgens worden getoond overgangen van gaafrandige tot dubbelvinspletige bladen (de vroegere variëteiten *integrifolia*, *sinuata*, *pinnatifida* en *coronopifolia*) benevens dwergvormen en eenige ex. met een eigenaardige habitus. De var. *apetala* is bijzonder merkwaardig, daar zij de teruggang van kroonbladen en meeldraden doet zien.

Zeer zeldzaam is *Capsella procumbens* Tries, maar ook zeer veranderlijk, waarvan een ex. wordt rondgegeven.

Daarna besprak hij eenige soorten van het geslacht *Dentaria* L., dat zijn naam „tandwortel” te danken heeft aan den met schubvormige bladen bezetten wortelstok. De merkwaardigste is wel *Dentaria bulbifera* L., welke in de oksels der bladeren bolletjes vormt, die de plaats der knoppen innemen, en de oorsprong zijn van jonge plantjes. Vervolgens geeft hij nog rond een tweetal te Rotterdam gevonden ex. van *Artemisia absinthium* L., zeer verschillend in bladvorm.

De heer A. J. Zöllner heeft eenige inlandsche boktorren medegebracht; n.l. *Monohammus sutor* (Rotterdam) *Toxotus meridianus*, *Leptura attenuata*, *Stenostola ferrea*, *Tetropus praeusta* en *Oberca linearis*.

De heer De Koning vertoont afbeeldingen van algen en protozoën, gevonden in een monster water uit de Maas boven Rotterdam.

In hoofdzaak bestond het plankton uit de diatomaceeën, *Asterionella gracillima* Heib. en *Sabellaria fenestra* Ag.

Bovendien kwamen nog voor de diatomaceeën: *Coscioidiscus subtilis* Grun, *Cyclotella operculata* Kg., *Synedra ulna* Ehb., *S. oxyrhynchus* Kg. en *S. radians* Kg., *Pinnularia borealis* Ehb., *Cymatopluma solea* W Sm. en *Fragillaria crotonensis* Kitton; de Mastigophoren: *Gonium pectorale* O. T. M., *Pandorina morum* Bory, *Eudorina Elegans* Ehb., *Dinobryon sertularia* Ehb.; de Rhizopoda: *Actinophris* Sol. Ehb., *Amoeba radiosa* Ehb.; de Protococcoideeën: *Scenedesmus obliquus* Ktzz., *Scenedesmus quadricauda* Bréb., *Pediastrum boryanum* Menegh. P. *integrum* Naeg en P. *duplex* Meyers, *Raphidium polymorphum* Trisen, *Richteriella botryoides* Lem., *Selenastrum bibrarianum* Reinseh. Van de Desmidiaceeën alleen: *Closterium gracile* Bréb. Ook kwamen er eenige schalen van diatomaceeën voor, die niet in het zoetwater thuisbehooren.

De heer Wilke stelt ter bezichtiging een ex. van *Dorstenia Contrayerva*, een tot de fam. der vijgen behorende plant uit Midden-Amerika, vroeger aangewend als middel tegen slangenbeten. De bloembodem is hier